

Napovedujemo:

Petek, 17. september, ob 20.00, Kontrada
Anja Šinigoj, sopran
Gašper Vuga, klavir

Sobota, 18. september, ob 20.00, Kontrada
Zdravniški orkester CAMERATA MEDICA
Franc Avsenek, dirigent
Sanja Zupanič, sopran
Nadia Ternifi, sopran
Ana Berus, sopran
Klemen Golner, klavir

ALEXANDER GADJIEV, klavir

Sobota, 11. september 2021, ob 20.00
Kulturni dom Deskle

PROSVETNO DRUŠTVO "SOČA" KANAL

KOGOJEVI DNEVI 2021

Program:

Frédéric Chopin (1810–1849):

Etuda v cis-molu, op. 25, št. 7

Etuda v F-duru, op. 10, št. 8

Etuda v h-molu, op. 25, št. 10

Balada št. 2 v F-duru, op. 38

Barkarola v fis-duru, op. 60

Poloneza v fis-molu, op. 44

Poloneza-fantazija v As-duru, op. 61

Sonata v b-molu št. 2, op. 35

I. Grave-Doppio movimento

II. Scherzo

III. Marche funèbre

IV. Finale: Presto

Izjemen pianist in inventivni skladatelj poljskega rodu **Frédéric Chopin** je vso svojo ustvarjalno dušo odprl klavirju in napisal izjemna glasbena dela za klavir oziroma s klavirjem. Njegov doprinos novosti v stilu klavirske igre in k širitvi izraznih možnosti tega priljubljenega glasbila, ki je v tehnološkem smislu vseskozi doživljalo izboljšave, je ogromen. Prav Chopin pa je tudi povzdignil etude na raven umetniških kompozicij. Te sprva študijske skladbe za krepitev pianistične tehnike so pisali že mnogi pred Chopinom, a šele njegove vsebujejo poleg tehničnih izzivov tudi važno komponento čustveno intenzivne muzikalne pripovedi najrazličnejše izraznosti in so namenjene koncertni izvedbi. Ustvaril je 27 etud, ki združujejo virtuoznost ter čarobno poetiko. 12 etud je objavil kot opus št. 10, 12 pa združil v opus št. 25, poslednje 3 etude pa nimajo oznake opusa. **Etuda v cis-molu, op. 25, št. 7**, se začne s pojočim uvodom v levi roki in nadaljuje v mehki spevnosti z dolgimi melodičnimi linijami. V **Etudi v F-duru, op. 10, št. 8**, je osrednji nosilec melodike leva roka, medtem ko desna virtuožno teče v figuracijah. **Etudo v h-molu, op. 25, št. 10** uokvirjata ognjevitata dela v unisonu oz. oktavah obeh rok; srednji del kompozicije pa je kontrastno liričen in umirjen, glasovno večplasten, pri čemer desna roka vseskozi ohranja igro v oktavah.

V dolgi vrsti solističnih klavirskih skladb, kot so etude, nokturni, preludiji, valčki, scherzi ..., je mojster klavirskih miniaturn Chopin ustvaril tudi štiri balade za klavir. V **Baladi št. 2 v F-duru** se izmenjujeta brezskrbna tema s prepoznavnim ritmičnim pulzom in s preprosto melodijo (v uvodu sotto voce) z dramatično in ognjevito drugo temo, polno virtuosnih veščin.

Barkarola v fis-duru, op. 60, je zelo zahtevno in kompleksno grajeno Chopinovo pozno delo, nastalo leta 1846. Čeprav je skladatelj uporabil 12/8 takt, se zdi konvencija zibajočega ritma barkarol (po beneških gondoljerjih) v tem delu prikrita. Delo prežema očarljivo topla in nežna melodika, ki je pretanjeno vpeta v drzne harmonije.

Poloneza v fis-molu iz leta 1841 je ena njegovih najbolj veličastnih tovrstnih kompozicij, imenovanih po poljskem plesu. Silovita energija v značilnem ritmu poloneze je ojačana s tragičnim izrazom. Ta se pomiri v srednjem delu, sklepni del vnovič prinese viharne utrip poloneze z akcentuiranimi akordi in vročimi trilčki v temačnem podtonu. Poloneze so krasen izkaz bogate ekspresivnosti, lirične globine in pianistične bravuroznosti poljskega klavirskega poeta, kar še posebno velja za svojstveno **Polonezo-fantazijo v As-duru, op. 61**. Energični pulz poloneze je v njej delno odsoten, v kompozicijo pa se zliva rapsodična improvizacija fantazije. Poseben je že začetek: delo odpre štirikratni vzorec sosledja akordov s sledečim nizom zamaknjenih vzpenjajočih se tonov.

Zapletena in tehnično pretenciozna skladba, polna spremenljivih ritmov in nenadnih harmonskih zasukov, velja za eno najtežjih (Chopinovih) klavirskih kreacij.

Chopin je ustvaril tudi tri sonate za klavir. Najpogostejše izvajano **Sonato v b-molu št. 2, op. 35**, je dokončal leta 1839. Začetni stavek je v sonatni obliki. Po kratkem in mračnem uvodu *Grave* se z oznako *Doppio movimento* zažene nemirna prva tema, druga je spevno pomirjujoča. Tako kot celotno *Sonato*, tudi *Scherzo* zaznamujejo močni kontrasti v izrazu, zvočni barvi in razpoloženju; v srednjem Triu ognjevitost zamenja eterična dimenzija. Najbolj poznani stavek, znameniti *Marche funèbre* (*Pogrebni marš*), je nastal kot samostojna skladba že leta 1837. Med gosto tragiko težkih akordov in trilčkov se v srednjem melodičnem delu odpre dih jemajoče mila kantilena. »Po maršu leva in desna roka klepetata v unisonu,« so besede skladatelja v pismu prijatelju Julianu Fontani avgusta 1839 o kratkem Finalu iz drvečih oktav, ki impozantno *Sonato* pripeljejo do odločnega sklepnega akorda.

Alexander Gadjiev (1994), rojen v Gorici, se je klavir začel učiti s petimi leti pri svoji mami Ingrid Silič, v obdobju 2001–2013 pa je bil njegov mentor na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici njegov oče Sijavuš Gadžijev. Sedemnajstletni Alexander je z odliko diplomiral na državnem konservatoriju v Ceseni in se vpisal na slovito Univerzo Mozarteum v Salzburgu, kjer končuje magistrski študij v razredu Pavla Gililova. Izpopolnjuje se na mojstrskih tečajih in prestižnih klavirskih akademijah v Eppanu in Verbierju. Že od malega niza odlične rezultate na klavirskih tekmovanjih; pri devetih letih je prvič nastopil kot solist z orkestrom, leto kasneje je imel svoj prvi solistični recital. Leta 2013 je zmagal na 30. tekmovanju Premio Venezia, ki se ga udeležijo le najboljši diplomanti italijanskih konservatorijev. Pomenljiva prelomnica v njegovi karieri je bila zmaga na slovitom 9. Mednarodnem klavirskem tekmovanju Hamamatsu na Japonskem decembra 2015 z legendarno pianistko Martho Argerich v žiriji. Odprle so se mu poti na najsijajnejše odre po svetu, od tedaj je namreč redno vabljen koncertirati na Japonsko in je gost številnih pomembnih festivalov ter uglednih koncertnih prizorišč po svetu, kjer nastopa s klavirskimi recitali oziroma solistično z orkestrom. Oktobra 2018 je potrdil svojo kakovost z zmago in nagrado Princa Rainierja III. na svetovnem tekmovanju klavirskih mojstrov, ki je namenjeno izključno lavreantom mednarodnih tekmovanj in poteka trienalsko v Salle Garnier v Monte Carlu. Julija letos je postal absolutni zmagovalec Mednarodnega klavirskega tekmovanja v Sydneyju in prejel še številne posebne nagrade. Alexander Gadjiev je BBC-jev umetnik nove generacije za obdobje 2019–2021.

Pripravila: Helena Filipčič Gardina